

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА

КАФЕДРА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ТА МЕТОДИК
ПРИРОДНИЧО-МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор

з науково-методичної та навчальної роботи

О.Б.Жильцов

2014 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ПП 3.1.4.4. МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ОСВІТНЬОЇ
ГАЛУЗІ «СУСПІЛЬСТВОЗНАВСТВО»**

напрямок підготовки 6.010102 Початкова освіта
Педагогічний інститут

Київ – 2014 рік

УДК 378.1(073)
ББК 74.580

Методика навчання освітньої галузі «Суспільствознавство»: роб.навч.прог. [для студ. напр. підготов. 6.010102 «Початкова освіта»] / уклад. Вишнівська Н.В. – Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 24 с.

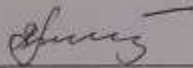
Розробники:

Вишнівська Наталія Володимирівна, старший викладач кафедри початкової освіти та методик природничо-математичних дисциплін Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри початкової освіти та методик природничо-математичних дисциплін

Протокол від «29» серпня 2014 року № 1

Завідувач кафедри початкової освіти та методик природничо-математичних дисциплін

К.І. Волинець

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи

М.А. Машовець

© КУ імені Бориса Грінченка, 2014 рік
© Педагогічний інститут, 2014 рік

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.	4
Структура програми навчальної дисципліни	6
I. Опис предмета навчальної дисципліни	6
II. Тематичний план навчальної дисципліни.	7
III. Програма	8
<i>Змістовий модуль I. Психолого-педагогічні основи побудови методичної системи навчання курсу «Методика навчання освітньої галузі «Суспільствознавство»».</i> ...	8
<i>Змістовий модуль II. Особливості навчання освітньої галузі «Суспільствознавство» .</i>	8
<i>Змістовий модуль III. Людина як особистість. Людина серед людей. Культура</i>	9
IV. Навчально-методична карта навчання курсу «Методика навчання освітньої галузі «Суспільствознавство»».....	
V. Плани семінарських та практичних занять.	10
VI. Завдання для самостійної роботи.	13
VII. Індивідуальна навчально-дослідна робота	17
VIII. Система поточного та підсумкового контролю.	20
IX. Методи навчання.	22
X. Методичне забезпечення курсу	22
XI. Питання до екзамену.	23
XII. Рекомендована література.....	24

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Методика навчання освітньої галузі «Суспільствознавство»» документом КМПУ імені Б.Д. Грінченка, який розроблено кафедрою початкової освіти та методик природничо-математичних дисциплін на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів відповідно до навчального плану для всіх спеціальностей денної форми навчання.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати бакалавр відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Методика навчання освітньої галузі «Суспільствознавство»», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Метою викладання дисципліни є:

- розкриття наукових концепцій, дидактико-методичних понять, методів та технологій уроку «Я у світі»;
- надання допомоги студентам у процесі оволодіння професійною компетентністю, формування особистості майбутнього учителя, який зорієнтований не на передачу знань, а на особистісний розвиток дитини і потреби сучасної школи;
- розкриття процесу гуманізації і демократизації освіти в Україні;
- визнання пріоритетів загальнолюдських цінностей;
- формування потреби до пізнання світу та людини як соціальної та біологічної істоти;
- засвоєння духовних цінностей;
- виховання патріотизму, поваги до Української держави, її символіки.

Завданням вивчення навчальної дисципліни є:

- створення умов для повноцінної реалізації та самореалізації потенційних професійних можливостей студента;
- оволодіння дидактико-методичними знаннями з навчальної дисципліни;
- усвідомлення практичної значущості теоретичних знань для творчої педагогічної діяльності вчителя;
- розвиток умінь моделювання навчально-виховного процесу уроків «Я у світі»;
- реалізація виховного спрямування предмета з метою формування професійних рис і якостей особистості;
- формування готовності до творчої активності у професійній діяльності;
- розвиток умінь користуватися системою цінностей суспільства;
- оволодіння системою норм, традицій, культурних стандартів поведінки.

Місце навчальної дисципліни в системі професійної підготовки фахівця

«Методика навчання освітньої галузі «Суспільствознавство»» є основоположною дисципліною професійного становлення студентів, наукового осмислення ними основних положень методики викладання предмету “Я у світі” у початкових класах.

Інтегровані вимоги до знань і умінь з навчальної дисципліни

У курсі «Методика навчання освітньої галузі «Суспільствознавство»» інтегрується психолого-педагогічний зміст, на основі якого побудовано методичну систему управління цілісним процесом навчання, та власне зміст суспільствознавства як освітньої галузі, повинна забезпечити формування загальної наукової цілісної картини світу, місця в ньому людини у молодших школярів. Розкрити роль освітньої галузі Суспільствознавство» у сфері культури: емоційно-ціннісного ставлення до навколишнього світу та зв'язок з довкіллям. Такий підхід зумовлюється важливою вимогою сучасної освіти - гуманізацією і демократизацією освіти .

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- психолого-педагогічні, дидактико-методичні засади;
- педагогічні технології та основні концепції їх впровадження;
- методи і прийоми формування загальної наукової цілісної картини світу у молодших школярів, засвоєння норм і правил моралі;
- провідні світоглядні ідеї, положення, що складають основу системи світорозуміння, визначають ставлення людини до природи, суспільства, самої себе;
- основні пам'ятки, заклади , діячів культури та мистецтва .

Уміти:

- будувати урок як цілісну, складну, динамічну систему, основними складовими якої є організаційний дидактичний, психологічний, методичний, виховний та санітарно-гігієнічний аспект;
- організовувати професійну діяльність на уроці, яка передбачає: постановку доцільної та раціональної мети і завдань навчання; мотивацію спільної діяльності вчителя і учня, планування, діагностування, прогнозування, стимулювання навчання дитини;
- використовувати правила бережливого ставлення до природи, що обумовлюють первинну соціалізацію молодшого школяра ;
- формувати потреби до пізнання світу та людини в ньому як соціальної та біологічної істоти;
- моделювати навчальну діяльність спрямовану на гуманістичне виховання особистості та розвиток загальнолюдських цінностей, залучення учнів до досягнень рідної культури;
- створювати умови для розвитку дбайливого, відповідального ставлення до природи ;
- використовувати ігрові ситуації з метою вивчення проблем вчинків і наслідків поведінки учнів;
- створювати атмосферу творчості, можливості для активного спілкування молодших школярів.

Інтегровані вимоги до знань і умінь з навчальних модулів

Загальний обсяг дисципліни – 108 годин, із них 16 год. – лекції, 12 год. – семінарські заняття, 4 год. – індивідуальна робота, 36 год. – самостійна робота, підготовка до семестрового контролю – 36 год. Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з 3 модулів.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>0101 Педагогічна освіта</u> (шифр і назва)	Нормативна
	Напрямок підготовки 6.010102 Початкова освіта (шифр і назва)	
Змістових модулів – 3		Рік підготовки: 4-й
Індивідуальне навчально-дослідне завдання – захист навчального проекту		Семестр
Загальна кількість годин – 108		7-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 год. самостійної роботи студента – 12 год.		Лекції
	16 год.	
	Практичні, семінарські	
	12 год.	
	Лабораторні	
	- год.	
	Самостійна робота (підготовка до семестрового контролю)	
	36/36 год.	
Індивідуальні завдання:		
4 год.		
Модульний контроль		
4 год.		
Вид контролю: екзамен		

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семинарських	Індивідуальна	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Змістовий модуль I								
Психолого-педагогічні основи побудови методичної системи навчання курсу «Методика навчання освітньої галузі «Суспільствознавство»»								
1.	Предмет, мета та завдання курсу «Методика навчання освітньої галузі «Суспільствознавство».	6	2	2			4	
2.	Методологічні основи курсу «Методика навчання освітньої галузі «Суспільствознавство», зв'язок з іншими науками.	6	2	2			4	
3.	Зміст курсу « Я у світі» у сучасній початковій школі».	6	2	2			4	
4.	Система знань та умінь у шкільному курсі «Я у світі».	11	2		2		8	1
Змістовий модуль II								
Особливості викладання освітньої галузі «Суспільствознавство»								
1.	Матеріальна база навчання освітньої галузі «Суспільствознавство».	6	2	2			4	
2.	Характеристика методів навчання освітньої галузі «Суспільствознавство». Форми вивчення освітньої галузі «Суспільствознавство».	12	4	2	2		8	
3.	Інноваційні технології вивчення освітньої галузі «Суспільствознавство».	10	4	2			8	
4.	Екологічна освіта молодших школярів на уроках курсу « Я у світі».	9	4		2	2	4	1
Змістовий модуль III.								
Людина як особистість. Людина серед людей. Культура								
1.	Людина як складно організована моральна і самооцінна істота. Неповторність кожної людини.	10	2	2			8	
2.	Взаємодія людей у родині, колективі, суспільстві. Моральні цінності українського народу.	10	2		2		8	
3.	Усвідомлення довкілля і себе у ньому. Елементи культурно-історичного середовища.	6	2		2		4	
4.	Людина і культура. Використання українських народних традицій та звичаїв у навчанні молодшого школяра	16	6	2	2	2	8	2
Разом за навчальним планом		108	32	16	12	4	72	4

III. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Психолого-педагогічні основи побудови методичної системи навчання курсу «Методика навчання освітньої галузі «Суспільствознавство»»

Лекція 1. Предмет, мета та завдання курсу «Методика навчання освітньої галузі «Суспільствознавство». (2 год.)

Становлення методик викладання природничих та суспільствознавчих наук. Предмет та завдання викладання освітньої галузі «Суспільствознавство».

[осн.: 3, 4, 5; дод.:6]

Лекція 2. Методологічні основи курсу «Методика навчання освітньої галузі «Суспільствознавство», зв'язок з іншими науками. (2 год.)

Психолого-педагогічні основи побудови методичної системи навчання курсу «Я у світі» у початковій школі. Методи дослідження методики навчання освітньої галузі «Суспільствознавство». Зв'язок методики навчання освітньої галузі «Суспільствознавство» з іншими науками.

[осн.: 1,2, 4; дод.:6]

Лекція 3. Зміст курсу «Я у світі» у сучасній початковій школі». (2 год.)

Сучасні програми з курсу «Я у світі». Принципи побудови курсу «Я у світі». Цілі вивчення курсу «Я у світі».

[осн.: 2, 4; дод.:3]

Семінар 1. Система знань та умінь у шкільному курсі «Я у світі». (2 год.)

Змістовий модуль II

Особливості навчання освітньої галузі «Суспільствознавство»

Лекція 1. Матеріальна база навчання освітньої галузі «Суспільствознавство». (2 год.)

Засоби наочності на уроках курсу «Я у світі». Класифікація обладнання (обладнання живого куточку, географічного майданчику, навчально-дослідної ділянки тощо).

[осн.: 1,4; дод.:2, 3, 6]

Лекція 2. Характеристика методів навчання освітньої галузі «Суспільствознавство». Форми вивчення освітньої галузі «Суспільствознавство». (2 год.)

Класифікація методів. Наочні методи навчання освітньої галузі «Суспільствознавство». Словесні методи навчання освітньої галузі «Суспільствознавство». Практичні методи навчання освітньої галузі «Суспільствознавство». Поняття про форми навчання освітньої галузі «Суспільствознавство».

Семінар 1. Характеристика методів навчання освітньої галузі «Суспільствознавство». Форми вивчення освітньої галузі «Суспільствознавство». (2 год.)

Лекція 3. Інноваційні технології вивчення освітньої галузі «Суспільствознавство». (2 год.)

Особливості розвивального навчання. Порівняльна характеристика традиційної та розвивальної системи навчання. Викладання курсу «Я у світі» за системою Ельконіна-Давидова. Формування дослідницької поведінки молодших школярів.

[осн.: 4; дод.:3,4,5]

Семінар 2. Екологічна освіта молодших школярів на уроках курсу « Я у світі». (2 год.).

Змістовий модуль III.

Людина як особистість. Людина серед людей. Культура

Лекція 1. Людина як складно організована моральна і самооцінна істота. Неповторність кожної людини. (2 год.)

Людина частина природи і суспільства. Відмінність людини від інших живих істот. Людина, особистість, індивід та індивідуальність. Людське життя – найвища цінність. Цінність особистісних якостей як чесність, правдивість, доброта, милосердя, працьовитість, наполегливість, відповідальність.

[осн.: 2, 3, 5; дод.: 5]

Семінар 1. Взаємодія людей у родині, колективі, суспільстві. Моральні цінності українського народу. (2год.).

Семінар 2. Усвідомлення довкілля і себе у ньому. Елементи культурно-історичного середовища. (2 год.).

Лекція 3. Людина і культура. Використання українських народних традицій та звичаїв у навчанні молодшого школяра. (2 год.).

Поняття «культура». Основні пам'ятки, заклади, визначні діячі України. Принципи культуротворчої та культуроохоронної діяльності. Розвиток уявлень про культуру поведінки у соціумі. Основні правопорушення, поширені серед молодших школярів. Розв'язання прогностичних задач.

[осн.: 2, 3, 5; дод.: 5]

Семінар 3. Розкриття сутності та основних функцій історичного надбання української культури. Використання українських народних традицій та звичаїв у навчанні молодшого школяра. (2 год.)

IV. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Психолого-педагогічні основи побудови методичної системи навчання курсу «Методика навчання освітньої галузі «Суспільствознавство»»

Семінар 1

Тема. Система знань та умінь у шкільному курсі «Я у світі». (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Види уявлень та понять у курсі «Я у світі».
2. Методика формування уявлень та понять у курсі «Я у світі».
3. Умови формування уявлення на уроці.
4. Шляхи розвитку понять.
5. Методика формування вмінь у курсі «Я у світі».
6. Засоби формування вмінь у процесі вивчення освітньої галузі «Суспільствознавство».

II. Перевірка виконаної самостійної роботи.

III. захист навчального проекту.

[осн.: 1,2, 4; дод.: 6]

Змістовий модуль II

Особливості навчання освітньої галузі «Суспільствознавство»

Семінар 1. Характеристика методів навчання освітньої галузі «Суспільствознавство». Форми вивчення освітньої галузі «Суспільствознавство». (2 год.)

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Наочні, словесні, практичні методи викладання освітньої галузі «Суспільствознавство».
2. Урок – основна форма вивчення курсу «Я у світі».
3. Класифікація уроків у курсі «Я у світі».
4. Методика проведення комбінованого уроку з курсу «Я у світі».
5. Організація екскурсій у курсі «Я у світі».
6. Особливості проведення нетрадиційних уроків у курсі «Я у світі».
7. Домашня робота у вивченні курсу «Я у світі».
8. Позакласна робота у процесі вивчення освітньої галузі «Суспільствознавство».

II. Перевірка виконаної самостійної роботи.

III. Захист навчального проекту.

[осн.: 1,2, 4, 5; дод.: 5, 6]

Семінар 2. Екологічна освіта молодших школярів на уроках курсу « Я у світі». (2 год.)

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Зміст екологічної освіти молодших школярів.
2. Формування екологічної культури молодших школярів.
3. Формування моральних та екологічних відносин у молодших школярів.
4. Дослідницькі домашні завдання екологічного змісту.

II. Перевірка виконаної самостійної роботи.

III. Захист навчального проекту.

[осн.: 4; дод.: 6]

Змістовий модуль III.

Людина як особистість. Людина серед людей. Культура

Семінар 1. Взаємодія людей у родині, колективі, суспільстві. Моральні цінності українського народу. (2 год.)

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Роль спілкування у житті людини. Культура і мистецтво спілкування.
2. Мова як засіб спілкування.
3. Формування моральних відносин у молодших школярів.
4. Соціальна функція сім'ї.
5. Роль сім'ї у житті людини.
6. Етнічний та демографічний склад населення України.

II. Перевірка виконаної самостійної роботи.

III. Захист навчального проекту.

[осн.: 2, 3, 4, 5.]

Семінар 2. Усвідомлення довкілля і себе у ньому. Елементи культурно-історичного середовища. (2 год.)

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Правила поведінки у суспільстві.
2. Національна символіка і державні символи.

3. Основні права та обов'язки громадянина.
 4. Конституція України, державний устрій.
 5. Виховання гордості за свою Батьківщину, місце України серед інших країн світу.
 6. Декларація про права людини. Конвенція прав дитини.
 7. Бережливе ставлення до всього живого в довкіллі, до результатів людської праці.
- II. Перевірка виконаної самостійної роботи.
- III. Захист навчального проекту.

[осн.: 2,3, 4, 5; дод.: 5]

Семінар 3. Розкриття сутності та основних функцій історичного надбання української культури. Використання українських народних традицій та звичаїв у навчанні молодшого школяра. (2 год.)

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Формування території України.
2. Ознайомлення молодших школярів із сучасним адміністративно-територіальним устроєм.
3. Розвиток уявлень про культуру поведінки у соціумі.
4. Сутність і основні функції культури.
5. Виникнення поняття культури.
6. Основні правопорушення поширені серед молодших школярів.
7. Поняття творчості. Види творчості.
8. Українська вишиванка. Регіональні особливості традиційного українського одягу.

II. Перевірка виконаної самостійної роботи.

III. Захист навчального проекту.

[осн.: 2, 3, 4; дод.: 3, 5]

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Психолого-педагогічні основи побудови методичної системи навчання курсу «Методика навчання освітньої галузі «Суспільствознавство»»

Тема 1. Предмет, мета та завдання курсу «Методика навчання освітньої галузі «Суспільствознавство». (4 год.)

1. Проаналізувати зміст освітньої галузі «Суспільствознавство».
2. Законспектувати з програми (для загальноосвітніх навчальних закладів) мету, завдання навчального предмету «Я у світі»
3. Опрацювати основні положення курсу «Я у світі».

[осн.: 2, 3, 5]

Тема 2. Методологічні основи курсу «Методика навчання освітньої галузі «Суспільствознавство», зв'язок з іншими науками. (4 год.)

1. Проаналізуйте психолого-педагогічні основи побудови методичної системи навчання курсу «Я у світі» у початковій школі.
2. Законспектуйте та поясніть методику проведення педагогічного експерименту.
3. Відобразіть схематично взаємозв'язок методики викладання освітньої галузі «Суспільствознавство» з іншими науками.

[осн.: 1,2, 4; дод.: 6]

Тема 3. Зміст курсу «Я у світі» у сучасній початковій школі». (4 год.)

1. Проаналізуйте сучасні програми з курсу «Я у світі», схематично покажіть які теми підручника відповідають змістовим лініям державного стандарту початкової школи.
2. Проаналізуйте принципи побудови курсу «Я у світі».
3. Урок-екскурсія до музею народної творчості, запишіть мету даного уроку-екскурсії.

[осн.: 1,2, 4; дод.: 6]

Тема 4. Система знань та умінь у шкільному курсі «Я у світі». (8 год.)

1. Схематично побудуйте етапи формування понять.
2. Назвіть та проаналізуйте умови які необхідно створити для формування уявлення на шкільному уроці.
3. Побудуйте ланцюг узагальнення поняття (власний приклад).
4. Побудуйте ланцюг обмеження поняття (перехід від роду до виду).

[осн.: 1,2, 4, 5; дод.: 6]

Змістовий модуль II

Особливості навчання освітньої галузі «Суспільствознавство»

Тема 1. Матеріальна база навчання освітньої галузі «Суспільствознавство». (4 год.)

1. Складіть таблицю основного та допоміжного обладнання яке використовується на уроках курсу «Я у світі».
2. Запишіть у таблицю класифікацію основного обладнання за зразком:

Натуральні об'єкти	Образотворчі	Аудіовізуальні	Моделі
--------------------	--------------	----------------	--------

[осн.: 2, 4; дод.: 6]

Тема 2. Характеристика методів навчання освітньої галузі «Суспільствознавство». Форми вивчення освітньої галузі «Суспільствознавство». (8 год.)

1. Складіть план роботи суспільствознавчого гуртка за зразком:
Гурткова робота

Назва гуртка.
Девіз гуртка.
Емблема.

Планування роботи гуртка

№	Вид та місце заняття	Зміст заняття	Дата проведення
---	----------------------	---------------	-----------------

2. Розробіть конспект комбінованого уроку з навчальної дисципліни «Я у світі».
3. Розробіть конспект інтегрованого уроку.
4. Розробіть сценарій позакласного заходу.
5. Заповніть таблицю:
Вивчення курсу «Я у світі» в 3 класі; в 4 класі.

Тема	Методи	Форми	Види роботи
------	--------	-------	-------------

[осн.: 1,2, 4, 5; дод.: 6]

Тема 3. Інноваційні технології вивчення освітньої галузі «Суспільствознавство». (8 год.)

1. Розробіть урок з курсу «Я у світі» згідно системи розвивального навчання Ельконіна-Давидова.
2. Розробіть 5 завдань для експериментальної роботи у початковій школі.
3. Підготуйте комп'ютерні презентації сучасних технологій викладання освітньої галузі «Суспільствознавство».

[осн.: 4; дод.: 1, 2, 4]

Тема 4. Екологічна освіта молодших школярів на уроках курсу «Я у світі». (4 год.)

1. Складіть план індивідуальної та масової роботи з екологічного виховання за зразком.

План індивідуальної роботи

ППП учня	Напрями корекції	Галузь інтересів	Заходи
----------	------------------	------------------	--------

2. Складіть план фронтальної роботи з екологічного виховання молодших школярів.

Місяць	Шкільні заходи	Класні заходи
--------	----------------	---------------

Змістовий модуль III.

Людина як особистість. Людина серед людей. Культура

Тема 1. Людина як складно організована моральна і самооцінна істота. Неповторність кожної людини. (8 год.)

1. Розробіть розповідь на тему: «Людське життя – найвища цінність», перетворіть її на проблемне викладення.
2. Розробіть евристичну бесіду на тему: «Моральні якості людини», припустіть та проаналізуйте можливі помилки вчителя.
3. Запропонуйте план індивідуальної та колективної роботи з курсу «Я у світі».

[осн.: 1, 5; дод.: 5]

Тема 2. Взаємодія людей у родині, колективі, суспільстві. Моральні цінності українського народу. (8 год.)

1. Побудуйте логічні схеми понять: родина, суспільство.
2. Розкрийте зміст понять теми: «Моральні цінності» за зразком:

№	Поняття теми	Визначення

[осн.: 2, 3, 5; дод.: 5]

Тема 3. Усвідомлення довкілля і себе у ньому. Елементи культурно-історичного середовища. (4 год.)

1. Розкрийте варіативність викладення матеріалу до теми: «Турбота кожного про оточення, про довкілля, про історичну та культурну спадщину», в контексті поширених видів навчання, за зразком.

	Види навчання		
	Пояснювально-ілюстративне	Проблемне	Розвивальне
Мета			
Принципи			
Форми			
Методи			
Види діяльності			

2. Розробіть проект на тему: «Славетні українці».

[осн.: 2, 4; дод.: 3,5]

Тема 4. Людина і культура. Використання українських народних традицій та звичаїв у навчанні молодшого школяра. (8 год.)

1. Побудуйте логічну схему понять із теми для рівня початкової школи.
2. Розкрийте зміст ключових понять теми.

Поняття теми	Визначення

3. Розробіть тематичний цикл інтегрованих уроків у межах теми 4.

№	Тема	Інтеграція видів діяльності, визначення пріоритетного напрямку				
		Мовленнєвий блок	Історичний блок	Технологічний блок	Блок «Суспільствознавство»	Блок «Мистецтво»

[осн.: 2, 4, 5; дод.: 3, 4, 5]

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль I Психолого-педагогічні основи побудови методичної системи навчання курсу «Методика навчання освітньої галузі «Суспільствознавство»»		
Тема 1. Предмет, мета та завдання курсу «Методика навчання освітньої галузі «Суспільствознавство». (4 год.)	Семінарське заняття	15
Тема 2. Методологічні основи курсу «Методика навчання освітньої галузі «Суспільствознавство», зв'язок з іншими науками. (4 год.)	Семінарське заняття	15
Тема 3. Зміст курсу «Я у світі» у сучасній початковій школі». (4 год.)	Семінарське заняття, екзамен	15
Тема 4. Система знань та умінь у шкільному курсі «Я у світі». (8 год.)	Семінарське заняття, екзамен	20
Змістовий модуль II Особливості навчання освітньої галузі «Суспільствознавство»		
Тема 1. Матеріальна база навчання освітньої галузі «Суспільствознавство». (4 год.)	Семінарське заняття, екзамен	10
Тема 2. Характеристика методів навчання освітньої галузі «Суспільствознавство». Форми вивчення освітньої галузі «Суспільствознавство». (8 год.)	Семінарське заняття, екзамен	25
Тема 3. Інноваційні технології вивчення освітньої галузі «Суспільствознавство». (8 год.)	Семінарське заняття, екзамен	15
Тема 4. Екологічна освіта молодших школярів на уроках курсу «Я у світі». (4 год.)	Семінарське заняття, індивідуальне заняття	10
Змістовий модуль III. Людина як особистість. Людина серед людей. Культура		
Тема 1. Людина як складно організована моральна і самооцінна істота. Неповторність кожної людини. (8 год.)	Семінарське заняття, екзамен	15
Тема 2. Взаємодія людей у родині, колективі, суспільстві. Моральні цінності українського народу. (8 год.)	Семінарське заняття, екзамен	10
Тема 3. Усвідомлення довкілля і себе у ньому. Елементи культурно-історичного середовища. (4 год.)	Семінарське заняття, екзамен	10
Тема 4. Людина і культура. Використання українських народних традицій та звичаїв у навчанні молодшого школяра. (8 год.)	Семінарське заняття, індивідуальне заняття, екзамен	15
Разом 36/36 год.	Разом	175

VII. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА

(навчальний проект)

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності спеціаліста, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання магістрантами ІНЗД прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Методика навчання дисциплін освітньої галузі «Суспільствознавство»» – це вид науково-дослідної роботи спеціаліста, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:

- ✓ конспект із теми (модуля) за заданим планом (**5 балів**);
- ✓ конспект із теми (модуля) за планом, який студент розробив самостійно (**5 балів**);
- ✓ анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, історико-педагогічні розвідки (**5 балів**);
- ✓ повідомлення з теми, рекомендованої викладачем (**2 бали**);
- ✓ повідомлення з теми (без рекомендації викладача): сучасні відкриття у педагогічній науці, аналіз інформації, самостійні дослідження (**3 бали**);
- ✓ історико-біографічні дослідження у вигляді есе (**5 балів**).
- ✓ науково-педагогічне дослідження у вигляді реферату (охоплює весь зміст навчального курсу) – **15 балів**.

Орієнтовна структура ІНДЗ – науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел. Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл. 7.1 і 7.2.

Критерії оцінювання ІНДЗ
(дослідження у вигляді реферату)

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	4 бали
2.	Складання плану реферату	2 бал
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	10 балів
4.	Дотримання правил реферуванням наукових публікацій	4 бали
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	6 бали
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	4 бали
Разом		30 балів

Шкала оцінювання ІНДЗ
(науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату)

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	25-30	Відмінно
Достатній	20-24	Добре
Середній	15-19	Задовільно
Низький	0-15	Незадовільно

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Методика навчання освітньої галузі «Суспільствознавство»».

Орієнтовна тематика реферативних досліджень

1. Людина як складно організована, моральна і самооцінна істота.
2. Неповторність кожної людини.
3. Взаємодія людей у родині, колективі, суспільстві. Моральні цінності українського народу.
4. Феномен людського життя.
5. Світ та особливості його існування.
6. Людина – частина природи.
7. Поетапне усвідомлення довкілля і себе у ньому.
8. Природний і духовний світ (Природа, психіка, свідомість, дух, душа, духовне).
9. Філософське і природничо-наукове розуміння матерії.
10. Історичний розвиток уявлень про світ (міфологічний, релігійний, науковий і філософський підхід).
11. Людина і космос. (Гіпотеза, життя, Всесвіт, людина, Космос).
12. Феномен людини: особлива тілесна організація, наявність душі, свідомість, суспільний характер існування, діяльність.
13. Сенс людського життя. (Життя, людина, соціалізація, свобода, щастя).
14. Співвідношення понять «людина», «індивід», «індивідуальність», «особистість», «особа».
15. Ціннісні виміри людського життя.
16. Повнота і щастя життя.
17. Захист прав людини в Європі та світі.
18. Політика як суспільне явище.
19. Політична еліта та політичне лідерство.
20. Людина і демократія: можливий вплив.
21. Держава, її сутність, походження та роль у життєдіяльності суспільства.
22. Громадські рухи та суспільно-політичні організації в політичному житті суспільства.
23. Сучасні проблеми формування незалежної української правової держави.
24. Людина і власність. Історичні типи та форми власності.
25. Моральні основи життєдіяльності людини та суспільства. Поняття добра і зла.
26. Свобода й відповідальність. Цілі й засоби.
27. Свідомість, підсвідомість, надсвідомість.
28. Товаришування, дружба, любов.
29. Духовний світ людини. Цілі ті ідеали.
30. Десять чудес України.
31. Дитячі та юнацькі організації країн світу.

VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення бакалаврів із дисципліни «Методика навчання освітньої галузі «Суспільствознавство», оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.2, табл. 8.3.

Таблиця 8.1

Розрахунок рейтингових балів за виконання курсового проекту (роботи)

Пояснювальна записка	Ілюстративна частина	Захист роботи	Сума
до 20	до 40	до 40	100

Таблиця 8.2

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	К-ть л-цій, семінарських занять, завдань	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій	16 год.	8
2.	Відвідування семінарських занять	12 год.	6
3.	Виконання завдань для самостійної роботи (домашнього завдання)	36/36 год.	175
4.	Робота на семінарському занятті		60
5.	Індивідуальна навчально-дослідницька робота	1	30
6.	Модульний контроль	4 год	50
Підсумковий семестровий рейтинговий бал			329

$3299 : 60 = 5,5$ – коефіцієнт

Кількість набраних балів студентом (під час вивчення I-III модулів) – К

Кількість балів за семестр – Х

$K : 5,5 = X$

У процесі оцінювання навчальних досягнень бакалаврів застосовуються такі методи:

➤ **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.

➤ **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, реферат, есе.

➤ **Комп'ютерного контролю:** тестові програми.

➤ **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 8.3

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки

ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 - 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 - 68	«задовільно»	E
69 - 74	«задовільно»	D
75 - 81	«добре»	C
82 -89	«добре»	B
90 – 100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 8.3.

Таблиця 8.4

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень бакалаврів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного

програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентіві, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу бакалавра на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу. Реферативні дослідження, які виконує бакалавр за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

IX. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні:* лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні:* вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

X. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю);

ХІ. ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Предмет, мета та завдання курсу «Методика навчання освітньої галузі «Суспільствознавство».
2. Сутність понять «громадянська компетентність», «соціальна компетентність».
3. Становлення методик навчання природничих та суспільствознавчих наук.
4. Формування та розвиток комунікативної, соціальної, загальнокультурної компетенцій на уроках «Я у світі».
5. Психолого-педагогічні основи побудови методичної системи навчання курсу «Я у світі» у початковій школі.
6. Методи дослідження методики викладання освітньої галузі «Суспільствознавство».
7. Зв'язок методики викладання освітньої галузі «Суспільствознавство» з іншими науками.
8. Сучасні програми з курсу «Я у світі».
9. Принципи побудови курсу «Я у світі».
10. Цілі вивчення курсу «Я у світі».
6. Система знань та умінь у шкільному курсі «Я у світі».
7. Засоби наочності на уроках курсу «Я у світі».
8. Класифікація обладнання (обладнання живого куточку, географічного майданчику, навчально-дослідної ділянки тощо).
9. Класифікація методів.
10. Наочні методи навчання освітньої галузі «Суспільствознавство».
11. Словесні методи викладання освітньої галузі «Суспільствознавство».
12. Практичні методи викладання освітньої галузі «Суспільствознавство».
13. Поняття про форми вивчення освітньої галузі «Суспільствознавство».
14. Методи викладання освітньої галузі «Суспільствознавство».
15. Форми вивчення освітньої галузі «Суспільствознавство».
16. Інноваційні технології вивчення освітньої галузі «Суспільствознавство».
17. Особливості розвивального навчання.
18. Порівняльна характеристика традиційної та розвивальної системи навчання.
19. Викладання курсу «Я у світі» за системою Ельконіна-Давидова.
20. Формування дослідницької поведінки молодших школярів.
21. Екологічна освіта молодших школярів на уроках курсу «Я у світі».
22. Людина частина природи і суспільства.
23. Відмінність людини від інших живих істот.
24. Людина, особистість, індивід та індивідуальність.
25. Людське життя – найвища цінність.
26. Цінність особистісних якостей як чесність, правдивість, доброта, милосердя, працьовитість, наполегливість, відповідальність.
27. Взаємодія людей у родині, колективі, суспільстві. Моральні цінності українського народу.
28. Усвідомлення довілля і себе у ньому.
29. Елементи культурно-історичного середовища.
30. Людина і культура.
31. Використання українських народних традицій та звичаїв у навчанні молодшого школяра.
32. Сутність та основні функції історичного надбання української культури.
33. Використання українських народних традицій та звичаїв у навчанні молодшого школяра.

ХІІ. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Рекомендована література

Базова

1. Байбара Т.М. Методика навчання природознавства в початкових класах: навч. посіб. / Т.М.Байбара. К.: Веселка, 1998. – 334 с.
2. Бібік Н.М. Я у світі. 3 клас: підручник для загальноосвіт. навч. закл. / Н.М. Бібік. – Х.: Вид.група «Основа», 2013. – 160 с.: іл.
3. Державний стандарт початкової загальної освіти
4. Лінник О.О. Методика викладання освітньої галузі «Людина і світ». Навчальний посібник / Автор та укладач О.О. Лінник. – К.: Видавничий дім «Слово», 2010. – 248 с.
5. Програми для середньої загальноосвітньої школи. 1-4 класи. – К.: „Початкова школа“, 2006. – 432 с.

Допоміжна

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. / І.М.Дичківська. – К.: Академвидав. 2004. - 352 с.
2. Іванішена С. Форми і методи інтерактивного навчання / С.Іванішена // Поч. шк. – 2006. - ЖЗ. – С. 9-11.
3. Інновації в методиці викладання початкового курсу природознавства: навч. метод, посіб. / [укладачі О.О.Ліннік, Н.І.Черв'якова]. – Луганськ: Альма-матер, 2006. – 85 с.
4. Кукушин В.С. Современные педагогические технологии. Начальная школа: пособие для учителя / В.С.Кукушин. - Рос-тов-и/Д.: Феникс, 2003. – 448 с.
5. Ліннік О.О. Творче проєкування в організації життєдіяльності шестирічок: навч.-метод, посіб. / О.О.Ліннік. – Луганськ: Альма-матер, 2005. – 178с.
6. Нарочна Л.К. Методика викладання природознавства / Л.К.Нарочна. Г.В.Ковальчук. К.Д.Гончарова. – К.: Вища школа, 1990. – 302с.

Тематика курсових робіт з курсу «Методика навчання освітньої галузі «Суспільствознавство»»

1. Використання бесіди як методу навчання на уроках "Я у світі"
2. Патріотичне виховання молодших школярів в умовах полікультурного суспільства
3. Використання проблемних ситуацій на уроках "Я у світі" (3 клас).
4. Виховання загальнолюдських цінностей у навчально-виховному процесі початкової школи.
5. Формування культури поведінки молодших школярів у позаурочній діяльності.
6. Формування культури міжособистісного спілкування молодших школярів на уроках «Я у світі».
7. Формування національної самосвідомості засобами народознавства у навчально-виховному процесі початкової школи.
8. Формування екологічного світогляду та культури особистості молодших школярів на уроках «Я у світі».
9. Виховання гуманістично спрямованої особистості молодшого школяра в позаурочний час.
10. Формування духовних цінностей українців на уроках «Я у світі».
11. Формування гуманної соціально-активної особистості на уроках курсу «Я у світі» у 4 класі.
12. Розвиток пізнавальних інтересів учнів 4 класу на уроках «Я у світі».
13. Формування національної самосвідомості четвертокласників на уроках «Я у світі».
14. Формування поваги до національної культури у молодших школярів на уроках «Я у світі».
15. Формування у молодших школярів загальнолюдських моральних цінностей на уроках «Я у світі».
16. Формування патріотичних почуттів у молодших школярів у позаурочній діяльності.
17. Формування всебічно розвиненої особистості засобами українського фольклору на уроках «Я у світі» .
18. Формування у молодших школярів комунікативних умінь і навичок на уроках «Я у світі».